

Ruotsin kielilainsäädäntö ja kieliolot

Kaisa Syrjänen Schaal

Suomen kieli Ruotsissa

- 2. 12. 2014: 15 vuotta kansallisena vähemmistökielenä
- Virallinen lakisääteinen asema
- Hallintoalue laajentunut
- Vähemmistökielten tulevaisuus ei ole turvattu Ruotsissa
- Haasteita ja mahdollisuuksia
- Missä mennään ja mihin nyt?

Vähemmistöasema

- Pitkän taistelun ja painostuksen tulos
- Maahanmuuttajista vähemmistöksi:
olemmeko omaksuneet tämän täysin?
- Vähemmistöoikeudet eivät vielä toteudu
- Euroopan neuvoston tarkkailu vie asioita eteenpäin

Lainsäädäntö

- 2000: laki suomen kielen käytöstä (5 pohjoisen kuntaa)
- 2009: kielilaki (oikeus oppia, käyttää ja kehittää suomea)
- 2010: laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (perussuoja koko maahan; oikeus vähemmistökielisiin palveluihin hallintoalueilla; hallintoalueita laajennettiin)
- Koululaki: oikeus äidinkielen opetukseen

Vähemmistöoikeuksien toteuttaminen

- Enemmistön tietämättömyys on suuri haaste
- EN:n uusi kritiikki, lääninhallituksen raportti
- Hallintoaluekuntia tullut lisää (59 kuntaa)
- Hallintoaluekunnissa työ etenee. Palvelut eivät aina toimi; neuvonpidot toimivat aika hyvin
- Monilla maakäräjillä oikeudet eivät toteudu

- Hallintoalueen ulkopuolella oikeudet eivät toteudu
- Perussuojan toteuttaminen ontuu pahasti
- Heikko lainsäädäntö. Vähemmistölakia täytyy vahvistaa
- Enemmän tukea kunnille, valvontaa ja sanktioita
- Tarvitaan selkeitä ohjeita viranomaisille
- Pitkäjänteiset ja kestävät rakenteet; rekrytointi ja kielitaitoisen henkilökunnan saannin turvaaminen. Sosiaalipalvelulain muutos ei ole auttanut

Koulu

- Lasten oikeus korkeatasoiseen vähemmistökielen oppimiseen täytyy turvata
- Vakava tilanne koulupuolella
- Kunnat eivät priorisoi äidinkielen opetusta
- Kaksikielisen opetuksen tilanne heikentynyt, Örebron kielikoulu lakkautettiin syksyllä
- Opettajista pulaa

Elvytys

- Kiinnostus elvytykseen kasvanut
- Lisääntyvää aktiivisuutta vanhempien parissa
- Tarvitsemme systemaattista elvytystä
- Ruotsinsuomalaisien oma vastuu ja aktiivisuus

Mahdollisuuksia

Human Rights Challenges in Sweden 2014

Joint Submission for Sweden's Second Universal Periodic Review

Submitted by
Church of Sweden
The Sweden Finnish Delegation
Swedish Finn Youth Organization
National Association of Swedish Tornedalians
Tornedalen Youth Organization
Sami Youth Organization
The Swedish Federation for Yiddish

June 2014

- Määrätietoinen vähemmistöyhteistyö jatkuu
- Vaikuttamistyötä on tehostettu – liikutaan uusilla areenoilla, käytetään uusia työtapoja

Svenska kyrkan
Sveigkirkja
Sveigkirke

Svenska Tornedalingars
Riksförbundet

Svenska Samiorganisationen

Church of Sweden

Augusti 2014

Minoritetspolitiskt bokslut 2010–2014

Rapport av Lennart Rohdin på uppdrag av Sverigefinländarnas delegation

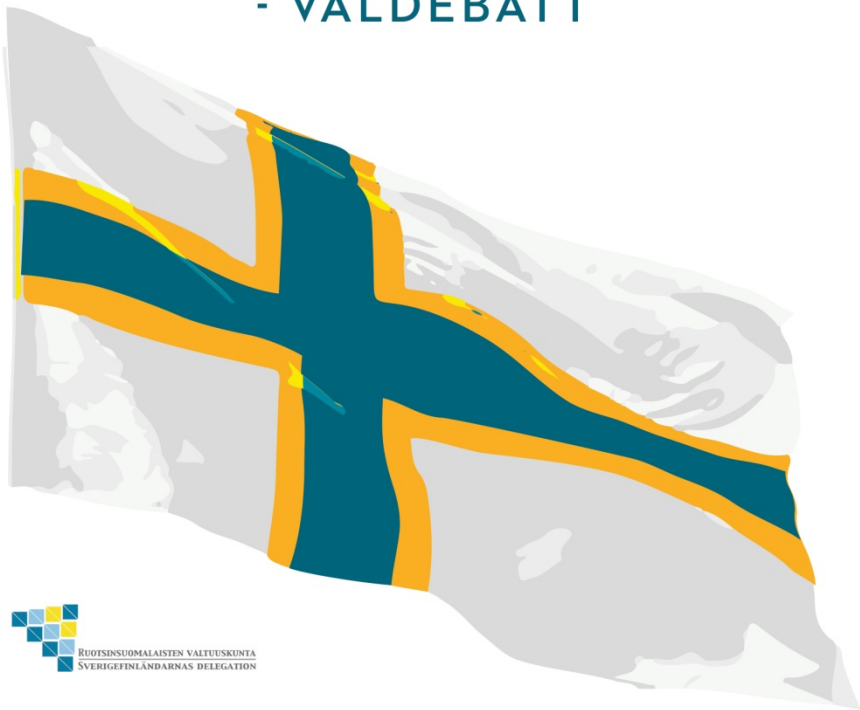

Selontekoa:

Vähemmistöpoliittinen
katsaus menneen
vaalikauden työhön

julkaistiin pari päivää
ennen vaalidebattia

MINORITETS RÄTTIGHETER PÅ RIKTIGT ELLER PÅ PAPPRET? - VALDEBATT

RUOTSINSUOMALAISTEN VALTUUSKUNTA
SVERIGEFINLÄNDARNAS DELEGATION

I VALDEBATTEN VILL VI FRAMFÖR ALLT HÖRA HUR PARTIERN SER PÅ
MINORITETSFRÅGORN SAMT VILKA REFORMER PARTIERN TÄNKER
GENOMFÖRA FÖR ATT STÄRKA FINSKA SPRÅKETS STÄLLNING OCH GA-
RANTERA RÄTTEN ATT ALLA SVERIGEFINSKA BARN GES MÖJLIGHETER
ATT LÄRA SIG SITT MINORITETSSPRÅK.

VÄLKOMNA!

28 AUGUSTI, KL. 18-20, FINLANDSINSTITUTET
SNICKARBACKEN 2-4

Vaalidebatti

7 valtiopäiväedustajaa

SVT äänitti ja televisioi

Behovet av minoritetspolitiska insatser under mandatperioden

Sydpunkter till Kulturdepartementet med anledning av samråd med statsrådet den 29/1 2015

4 bilagor

Med anledning av de samråd som kulturdepartementet genomför med företrädare för de nationella minoriteterna vid årsskiftet vill undertecknande minoritetsorganisationer lämna synpunkter på de insatser som vi bedömer som mest angelägna att genomföra under perioden 2015-2018.

Ställningstagandena baseras på slutsatser som kan dras av organisationernas egna erfarenheter, lämsstyrelsens årliga uppföljningar och de slutsatser som dras i Europarådets rapport som presenterades i januari 2015.¹

De problemområden som beskrivits i rapporterna "*Marginalized and Ignored – National Minority Children's Struggle for Language Rights in Sweden 2013*" (lämnades till Europarådets granskningskommitte i december 2013)² och "*Human Rights Challenges in Sweden 2014*" (lämnades till FN i juni 2014 inom ramen för Universal Periodic Review processen)³ kvarstår.

Det minoritetspolitiska läget

Inför valet i september 2014 beställde Sverigesfinländarnas delegation en sammanfattande rapport av det minoritetspolitiska läget. Rapporten "*Minoritetspolitiska bakslut 2010 – 2014*", presenterades i augusti 2014 och har skrivits av Lennart Rohdin.⁴ Rapporten ger en överblick över situationen och pekar ut områden där ytterligare insatser behövs. Europarådets senaste rapport speglar, enligt vår mening, väl den verklighet och de svårigheter som de nationella minoriteterna upplever.

Passivitet, okunnighet och ifrågasättande

En generell trend i genomförandet av minoritetstjänigheterna har varit en passiv inställning hos många myndighetsföreträdare. De första åren finns inställningen hos en del kommunala företrädare att service på minoritetsspråken skulle vara efterfrågostyrkt och endast erbjudas om någon uttryckligen bad

¹ Europarådets ministerkommitté, 14 jan 2015, CM(2014)145

² http://sverigefinne.nu/julkaisut/206507_Sv8.pdf

³ <http://sverigefinne.nu/julkaisut/2014/Human%20Rights%20Challenges%20in%20Sweden%202014%20%202b.pdf>

⁴ <http://sverigefinne.nu/rapport/Minoritetspolitisk%20bakslut%202010%202014%20duversion.pdf>

Täsmennetään tarpeita ja pannaan hanttiin

Vaatimuksia:

1. Vähemmistölain vahvistaminen
2. Koulutilanne ja ettei lasten oikeus vähemmistökieleen toteudu
3. Suomen kielen kielikeskus

4. Viranomaisten ohjaaminen ja suomenkielisen henkilökunnan saannin turvaaminen

5. Valtion tuki vähemmistöjärjestöille

Pyydetty pikaista neuvonpitoa koulutusministeri Gustav Fridolinin kanssa.

Neuvonpito luvattu vasta 11.11.2015.

Mahdollisuuksia - elvytys

- Kiinnostus elvytykseen on lisääntynyt
- Innokkaita perheitä on!
- Uusien työtapojen löytäminen – lasten ja nuorten lähtökohdista
- Ruotsinsuomalaiset hyvin heterogeeninen vähemmistö – tarpeet vaihtelevat
- Suomen kielen kielikeskus tarvitaan jotta elvytystyötä voidaan kehittää ja seurata

Tio sätt att stärka barn och unga

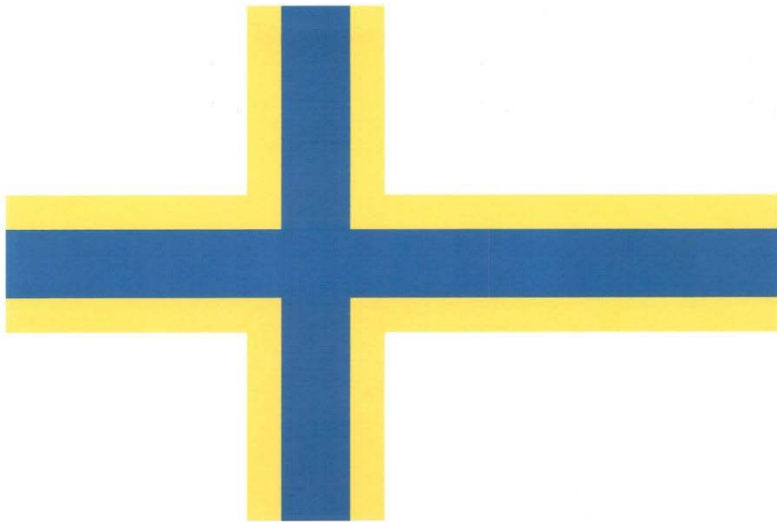
Ett minoritets- och urfolksperspektiv

Rapport 2014:

- YK:n lapsikonvention
merkitystä
korostetaan
- Oikeus identiteettiin,
kieleen ja
vaikuttamiseen
- Uusia toimintatapoja
jotta tavoitetaan
lapset ja nuoret

Identiteettiä muokataan

- Ruotsinsuomalaisten lippu
- Ruotsinsuomalaisten päivä 24. 2.

RUOTSINSUOMALAISTEN VALTUUSKUNTA
SVERIGEFINLÄNDARNAS DELEGATION

Hyviä esimerkkejä nostetaan esille

Finskspråkigt barnläger gav mersmak

Finskspråkigt barnläger i Finnåker, Västerås, feb 2015

Hyviä esimerkkejä nostetaan esille

**Vuoden ruotsinsuomalainen
vähemmistökunta**

2015: Hallstahammar

Raportteja ja kirjelmiä

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta

sverigefinne.nu

RUOTSINSUOMALAISTEN VALTUUSKUNTA
SVERIGEFINLÄNDARNAS DELEGATION